

Til	Vår saksbehandler	Vår dato	Vår referanse
Klima- og miljødepartementet	Christian Borhaven	21.06.2018	2018/1945-3/310
Postboks 8013 Dep		Tidligere dato	Tidligere referanse
0030 OSLO			

Høring - regionreformen - ny forskrift om myndighet mv etter kulturminneloven og andre oppgaver

Vedlagt oversendes Forsvarsdepartementets høringssvar til utkastet til regionreformen. Svaret er stilet til Forsvarsdepartementet fra Forsvarsbygg, som er underliggende etat, og er å forstå som svar på vegne av Forsvarsdepartementet.

Christian Borhaven
Forsvarsbygg

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og derfor ikke signert.

Til	Vår saksbehandler	Vår dato	Vår referanse
Forsvarsdepartementet	Christian Borhaven	15.06.2018	2018/1945-2/310
Postboks 8126 Dep		Tidligere dato	Tidligere referanse
0032 OSLO		11.04.2018	2018/697-2

Høring - regionreformen - ny forskrift om myndighet mv etter kulturminneloven og andre oppgaver

Høringsutkast fra Forsvarsbygg til Klima- og miljødepartementets (KLDs) forslag til ny «Forskrift om myndighet mv etter kulturminneloven» og overføring av andre oppgaver i forbindelse med regionreformen

KLD ønsker innspill på bl.a.:

- prosess for hvilke kulturminner som skal bli hos Riksantikvaren (RA) (verdi- og typevurdering)
- § 7 RAs rett til å tre inn og overta en sak dersom nasjonale verdier er truet

Overføring av førstelinjeoppgaver

Førstelinjebehandling av blant andre Forsvarsbyggs fredete eiendommer (enkeltsaksbehandling) skal overføres fra RA til nytt folkevalgt regionalt nivå, fortsatt benevnt som fylkeskommunene, fra 1.1.2020. Hensikten er:

- styrke regionalt nivå som samfunnsutvikler, politisk handlingsrom
- færre aktører og et mer oversiktlig system
- større nærhet mellom forvaltning og kulturminner

I forslag til forskrift § 2 (6) framgår at RA har myndighet til å definere hvilke kulturminner og kulturmiljøer som er av «særlig stor nasjonal verdi» (NB! ny kategori kulturminner). RA har forvaltningsansvaret for disse når:

a) de er viktige for landets kulturhistorie og betraktes som nasjonale symboler

b) de er knyttet til statsmakten og til utøvelse av statlige funksjoner som er sentrale for landet

c) det gjelder kulturminner og kulturmiljøer som Norge har et internasjonalt ansvar for å bevare, eller

d) det kreves særlig teknisk ekspertise

RA har foreslått å beholde 9 av de nasjonale festningene samt Krigsskolen(Tollbugata 10), mens øvrige festningsanlegg overføres til regionalt nivå. Det er de eldste festningene som beholdes, mens ingen anlegg f.o.m 2. verdenskrig er beholdt. Det framheves at listene over statlige anlegg som RA beholder ansvaret for, skal være «dynamiske», anlegg kan gå inn/ut av listen uten at forskriften endres.

Faktafeil:

Bergenhus festning er oppgitt som automatisk fredet. Det korrekte er at Bergenhus ble forskriftsfredet 26.05.2006. I tillegg er Håkonshallen, Rosenkrantzårnet og øvrig middelalderdeler – og grunn, automatisk fredet.

Vardøhus er oppgitt som automatisk fredet. Det korrekte er at Vardøhus ble forskriftsfredet den 25.07.2007. (Middelalderens Vardøhus hadde annen plassering som ikke er sikkert lokalisert.)

Vurdering:*Generelt:*

En overføring av om lag halvparten av de nasjonale festningene vil ikke gi et mer oversiktlig system, tvert imot blir det to ulike systemer for relativt like anlegg med samme status etter kulturminneloven. Fylkeskommunen/regionene får ulike roller for like anlegg, noe som er potensielt forvirrende for både forvaltningen og publikum. Særlig synlig blir dette i regioner som har flere festninger med ulik forvaltning (eks. Vestfold med Karljohansvern og Fredriksvern verft). Det vil bli flere aktører og et mindre oversiktlig system, stikk i strid med hensikten.

Vurdering mht. kriteriene for særlig stor nasjonal verdi:

Porteføljen «nasjonale festninger» forvaltes som en samlet portefølje i Forsvarsbygg ut fra sin verdi som kulturminner av nasjonal betydning.

Forsvarsbygg mener derfor at alle er å regne som *a) viktige for landets kulturhistorie og betraktes som nasjonale symboler* og *b) knyttet til statsmakten og til utøvelse av statlige funksjoner som er sentrale for landet*.

Forsvarsbygg vil her poengtere at forsvarsanlegg til alle tider er blitt lagt der det er funnet mest tjenlig for nasjonen, uten hensyn til regionale eller lokale forhold.

At man har trukket ut alle anlegg fra og med 2. verdenskrig, mener Forsvarsbygg er meget uheldig og i strid med kulturminnefaglige prinsipper om å ikke kun prioritere eldre historie. De aktuelle anleggene representerer både 2. verdenskrig og den kalde krigens historie – begge deler sentrale deler av Norges nyere historie. Noen av anleggene er meget sjeldne i internasjonal sammenheng. Dette gjelder særskilt de store kanonbatteriene på Møvik, Austrått og Trondenes. For disse vil i tillegg til kriterium a) og b), også *c) kulturminner og kulturmiljøer som Norge har et internasjonalt ansvar for å bevare, og d) det kreves særlig teknisk ekspertise*, være relevante. Dette aspektet ble understreket under den internasjonale konferansen «Militage» i 2016, hvor ICOFORT, som er en underavdeling av ICOMOS, hadde konferanse og befaringer i Nord-Norge, hvor anlegg fra 2. verdenskrig og den kalde krigen ble besøkt.

Grunnlaget for begrepet «nasjonale festninger/festningsverk» ble lagt med St.meld. nr. 54 (1992-93 «Nasjonale festningsverk», hvor det ble lagt vekt på den helhetlige porteføljen.

Saksbehandling:

Den effektive forvaltningen som er innarbeidet med saksbehandling i månedlige koordineringsmøter med RA, faller delvis bort. Siden Forsvarsbygg ved Kulturminneseksjonen (lokalisert i Oslo) fører sakene for RA, er det svært effektiviserende at saksbehandlingen foregår i Oslo. Kort nærhet til møter/dialog anses mer avgjørende enn muligheten for felles befaringer lokalt, slik en delegering ideelt sett vil fremme. Reiseavstandene i de dels store regionene vil uansett bli betydelig. Forsvarsbygg Kulturminneseksjonen må forholde seg til langt flere aktører.

Møter vil i større grad måtte avholdes på nettbaserte plattformer, eller reisevirksomheten øker betydelig. Større nærhet mellom forvaltning og kulturminner, og forankring i lokal kunnskap, kan prinsipielt ha flere positive sider. Vi anser likevel ikke at en oppsplitting av de nasjonale festningsverkene er hensiktsmessig, verken med tanke på kompetanse eller effektivisering.

Utnyttelse av kompetanse i sektoren:

Gjennom mangeårig samarbeid har Riksantikvaren og Forsvarsbygg blitt enige om effektive og tillitsbaserte saksbehandlingsrutiner, bl.a. gjennom koordineringsmøter hvor dispensasjonsvedtak blir fattet i møtene. Det er gjort avtale om utvidet fullmakt til Forsvarsbygg for hva som kan regnes som ikke-søknadspliktig vedlikehold, samt at Forsvarsbygg blir gitt oppfølgingsansvar i detalj- og utførelsesfasen. Disse rutinene er fordelaktige både sett fra myndighets- og forvalterperspektiv, siden saksbehandlingen konsentreres til det essensielle, og ikke krever ressurser til aktiviteter som ikke gir merverdi for saken.

Ved en oppsplitting til flere forvaltningsorganer er Forsvarsbygg bekymret for at tillitsforholdet mellom kulturminneforvaltningen og Forsvarsbygg ikke vil bli videreført på samme måte, og at man må forholde seg til ulik praksis og holdning i de ulike regionene. Dette forholdet gjelder generelt for alle kulturminnene i Forsvarsbyggs portefølje, og derfor vil det generelt være viktig at de rutiner og avtaler som er etablert i dag, blir videreført i ny struktur.

Kompetanse:

Spisskompetansen som er bygget opp hos RA på festningsverkene, må opparbeides tilsvarende i de mange regionene. Dette er spesialkunnskap, også mht. teknisk ekspertise på fortifikasjoner og spesielle konstruksjoner, jf. § 2 (6) punkt d). Dette vil, i alle fall for en lengre periode, svekke forvaltningens faglige kvalitet betydelig. De fleste regionene bortsett fra Region Viken vil kun ha ett festningsanlegg, og dermed blir det vanskelig å bygge opp et fagmiljø rundt festningsverkene lokalt. Videre vil en oppdelt forvaltning av festningsverkene forvanske likebehandlingen og svekke muligheten til overføring av kompetanse/erfaringer fra ett festningsverk til et annet.

Potensielle trusler for ivaretagelse av nasjonale kulturminneverdier:

Overføring til regionalt nivå vil i betydelig større grad enn dagens forvaltningsmodell bli underlagt politisk behandling eller påvirkes av politiske føringer. En slik maktforskyvning fra fagbyråkrati til politisk folkevalgt nivå vil prinsipielt innebære en svekkelse av kulturminnevernet. (Man har allerede erfaring med dette ved delegering av innsigelsesmyndigheten i plansaker til fylkeskommunene i 1990. Riksrevisoren har påpekt at dette i mange fylker ikke fungerer etter hensikten: Fagmyndigheten overkjøres.) En slik svekkelse vil være svært uheldig for de nasjonale festningsverkene. Vi frykter dessuten at en splittet delegering i praksis kan gi en slags A- og B-fredning (forvaltet av hhv. RA og regionene), som ikke gjenspeiler den faktiske kulturminneverdien. Dersom det oppstår konflikter mellom vernefaglige vurderinger og lokal samfunnsutvikling, er det nærliggende at folkevalgt nivå i større grad enn RA vil vektlegge andre hensyn. (RA har allerede i dag en svært pragmatisk og løsningsorientert holdning.) I et langsiktig perspektiv kan dette gå på bekostning av de høye nasjonale verdiene, og dermed være i konflikt med kulturminnelovens intensjon og målet om bærekraftig vern for framtidige generasjoner. Lokal politikk og langsiktige løsninger har en tendens til å komme i konflikt med hverandre.

Anbefaling: De nasjonale festningene inkludert Møvik, Austrått, Trondenes og Oddane fort bør forbli samlet i Riksantikvarens forvaltning, dette for å sikre en effektiv og faglig forsvarlig forvaltning samt likebehandling.. Nåværende rutiner for dispensasjonsvedtak og utvidete fullmakter til Forsvarsbyggs kompetansemiljø innen kulturminnevern, bør likeledes videreføres i ny struktur.

§ 7 Underretningsplikt

Dersom fylkeskommunen i saker som er av nasjonal eller vesentlig regional betydning vil fatte et vedtak som er i strid med de faglige tilrådingene i saken, skal RA underrettes. RA kan beslutte å overta slike saker, uavhengig av om det er gitt underretning. Ordningen har vært kritisert og revurderes nå.

Vurdering:

Dersom deler av de nasjonale festningsverkene blir overført til regionalt nivå, og underlagt folkevalgt politisk styring, anser vi at det er helt avgjørende at underretningsplikten opprettholdes. Det er et grunnleggende prinsipp at overordnet myndighet kan tre inn dersom underliggende organ ikke ivaretar de høye kulturminneverdiene man er enige om å bevare, eller dersom lovverket anvendes feil (f.eks. for liberal/lovstridig dispensasjonsbehandling). Dette er avgjørende av flere grunner:

- faglig sikkerhetsnett som skal hindre at nasjonale verdier går tapt/reduseres
- En slik mulighet vil virke skjerpende for den lokale forvaltningen og bidra til at den tar det ansvaret som er hensikten med delegeringen.
- Hindre «bukken og havresekken», særlig i konfliktsaker i mindre lokalmiljøer
- Hindre utvikling av ulik lovanvendelse innenfor Forsvarsbyggs eiendomsportefølje

En relevant sammenligning er igjen delegering av innsigelsesmyndighet i plansaker. Etter 1990 har fylkeskommunene hatt denne myndigheten. I mange tilfeller har fagmyndighetens innstilling blitt nedstemt av politisk nivå i fylkene. Dersom nasjonale verdier har vært truet, har RA kunnet tre inn som innsigelsesmyndighet – med eller uten varsling. Dette har vært avgjørende for et godt utfall (for fellesskapet i et langsiktig perspektiv) i en mengde saker. Uten en slik mulighet for statlig inngripen, kan kulturminneverdiene, og lovforvaltningen, utvikle seg i en svært uheldig retning.

Anbefaling: Underretningsplikten opprettholdes som i dag.

Vennlig hilsen

Christian Borhaven
Forsvarsbygg

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og derfor ikke signert.

Vedlegg:

- Avtale om utvidet fullmakt til Forsvarsbygg innenfor fredningsbestemmelsene
- Avtale mellom Riksantikvaren og Forsvarsbygg

Avtale om arbeid Forsvarsbygg kan utføre uten å konferere med Riksantikvaren.

Bakgrunn

Riksantikvaren og Forsvarsbygg ønsker en ytterligere forenkling i saksbehandling i tråd med intensjonsavtalen, jf. avtale om samarbeidsrutiner av 23.3.2012.

Dette dokumentet erstatter tidligere notat og konklusjon for sikringstiltak på festningene datert 2.4.2009 og brannsikringstiltak på festningene datert 20.2.2013/27.2.2013.

Prinsippene i dette notatet og beslutningene kan justeres, innskrenkes eller utvides etter erfaring med praktiseringen.

Formål

Avklare hvilke tiltak på fredete byggverk, forvaltet av Forsvarsbygg, som kan behandles som vanlig vedlikehold og dermed ikke krever dispensasjon etter kulturminneloven § 15a jf. § 22a andre ledd.

Forutsetninger

- Vurderingene skal gjøres av Forsvarsbyggs kulturminneseksjon som har kulturminnekompetanse. Vurderingen gjøres i tråd med retningslinjene i dette dokument.
- Kulturminneseksjonen skal gjøre en kvalifisert vurdering om tiltaket følger antikvariske prinsipper og om tiltaket har negativ konsekvens for arkitektoniske og kulturhistoriske verdier.
- Vurderingene skal være nedskrevet og arkivført.
- Dersom det er tvil om tiltaket er innenfor rammene avtalen fastsetter, skal saken legges frem for Riksantikvaren.
- Generelle prinsipper for vedlikehold på fredete byggverk legges til grunn.
- Der det finnes et informasjonsblad fra Riksantikvaren, legges dette til grunn for utførelse.
- Sluttrapport for gjennomførte tiltak skal sendes til Riksantikvaren.
- Dette dokumentet omfatter kun stående byggverk. Vedlikehold som medfører inngrep i grunnen innen områder avgrenset som automatisk fredete kulturminner krever dispensasjon etter kulturminneloven § 8, 1.ledd.

Definisjon og prinsipper for vanlig vedlikehold

Vanlig vedlikehold skal skje i samsvar med opprinnelig eller eksisterende teknikk, utførelse og materialbruk og på en måte som ikke reduserer arkitektoniske og kulturhistoriske verdier.

Riksantikvarens rundskriv av 27.9.2013 definerer vanlig vedlikehold slik:

Med vanlig vedlikehold mener vi å ta vare på og reparere de eksisterende bygningselementer som vegger, tak, vinduer mv. og detaljer som for eksempel dører, listverk, gerikter og overflatebehandling.

Generelle prinsipper ved utførelse av vedlikehold vil alltid gjelde:

- Mest mulig av byggverkets ulike deler skal bevares. Må det gjøres endringer, er det bedre å føye noe til enn å fjerne originale og gamle bygningsdeler.
- Materialbruken skal ta utgangspunkt i fredningens formål. Derfor skal det normalt brukes tradisjonelle materialer både ved vedlikehold og eventuell utskifting. Skjulte deler av byggverket (konstruksjon) er i utgangspunktet også viktig å ta vare på. Det er et mål å bevare helheten på best mulig måte, ikke bare det som er synlig.
- Det beste bygningshistoriske «arkivet» er byggverket selv. Gamle ombygninger og endringer av et byggverk er ofte viktige å bevare. Disse kan formidle byggverkets historie gjennom skiftende stilretninger og bruk.
- Likestilt med vanlig vedlikehold er ordinær skjøtsel i fredet hage- og parkanlegg og annet grøntanlegg.

Vanlig vedlikehold

Følgende tiltak anses som vanlig vedlikehold i Forsvarsbyggs fredete bygningsportefølje:

Takomlegging og utskifting av takrenner, nedløp og beslag

- Nødvendig utskifting av råteskader i takkonstruksjon skal utføres iht. antikvariske prinsipper.
- Kvalitetsvirke skal benyttes til sløyfer og lekter.
- Dersom det nyttes sløyfer og lekter av annen dimensjon enn det som tidligere er anvendt, må endringen være begrunnet og den arkitektoniske virkningen være vurdert.
- Stein skal gjenbrukes så langt som mulig og suppleres med samme type.
- Materialvalg skal være basert på antikvariske prinsipper.
- Det skal benyttes skarpe knekk og bend i nedløp der det er historisk korrekt.
- Det kan etableres ny skottrenne på takflate inntil vegg eller oppbygg når tradisjonen taler for en slik løsning.

Fornyning av puss og maling

- Det skal vurderes nøye hvor mye puss/maling som må fjernes.
- Nyere pusslag kan fjernes, men dette må vurderes opp mot eventuell skade på bakenforliggende stein.
- Ny puss på hel fasade skal utføres som opprinnelig/tidligere.
- Uttak av pussprøver kan være nødvendig for å bestemme pusstypen.
- Mørtel skal ligge så nær opp til opprinnelig/tradisjonell mørtel som mulig.
- Referensefelt for puss/maling skal alltid settes igjen.

Vedlikehold og ommuring av festningsmurer og tilsvarende murverk

- Meisling og refuging av fuger skal utføres forsiktig og iht. antikvariske prinsipper.
- Ny mørtel skal ligge så nær opp til opprinnelig/tradisjonell mørtel som mulig.
- Mur skal få samme preg som opprinnelig utførelse.
- Suppleringsstein skal være av samme type og variasjon som man finner i murverket.
- Sammenbinding med bindhaker og jernbånd rundt dårlige hjørner av festningsmurer skal utføres på tradisjonelt vis.
- Bakforankring av steiner i kaier kan nyttes.
- Bruk av forankring med jern, bolter mv. må vurderes opp mot å plukke ned og mure opp igjen murverk.

Istandsetting av vinduer og dører

- Fjerning av løs maling og kitt, uttak av glass og spunsing av råteskadete deler utføres iht. antikvariske prinsipper.
- Hel bunn-/topp-/side-karm eller -ramme kan skiftes ut når symptomer tilsier det.
- Sammenføyninger skal være som opprinnelig uten bruk av moderne lim.
- Hvis all maling må fjernes skal det settes igjen et referensefelt.
- Knust glass skiftes med tilsvarende type.
- Råteskadete vinduer uten kulturminneverdi i den aktuelle bygningen kan skiftes ut.

Utskifting av skadete og værutsatte komponenter

- Gjelder f.eks. vindski, isbord, gesimskassebord o.l.
- Tiltaket utføres som kopi av eksisterende eller som tilbakeføring til tidligere dokumentert utførelse.
- Det kan foretas mindre justering av åpenbart uheldige tekniske løsninger.

Utskifting av råteskadete/korroderte deler i konstruksjoner og kledninger

- Skjøting, spunsing og lasking (inkl. stålbolter) av bjelker, sperrer og gurter utføres iht. antikvariske prinsipper.
- Utskifting av hel del kan vurderes for å unngå overdreven spunsing/skjøting.

Fjerne trær hvor treet eller treets røtter er direkte årsak til skader på byggverk

- Beskjæring skal vurderes.
- Treets alder og betydning må vurderes spesielt, også opp mot andre deler av kml og annet lovverk.

Terrenginngrep for å legge et tettende sjikt over murer, kasematter o.l.

- Tettende sjikt kan være av moderne materialer dersom det er nødvendig for å stoppe vanngjennomgang.
- Stedlige masser tilbakeføres.

Vedlikehold av interiører

- Nyere interiørlag uten kulturhistorisk verdi, som f.eks. moderne platekledninger, kan fjernes for å få frem opprinnelige/eldre overflater.
- Vedlikehold av interiører utføres etter antikvariske prinsipper hvor kulturhistoriske verdier ivaretas. Vedlikehold av spesielt sårbare interiører skal skje i samråd med Riksantikvaren.
- Eksisterende bad, wc og kjøkken kan fornyes, der disse ikke i seg selv har kulturhistorisk verdi og der underliggende materialer med kulturhistorisk verdi ikke berøres.

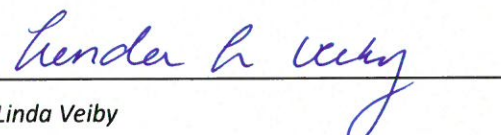
Utskifting av mindre utendørs konstruksjoner, slik som gjerder og hageporter

- Prinsippet er at likt skiftes med likt, eller tilbakeføres på dokumentert grunnlag for det aktuelle elementet.

Mindre tiltak for å ivareta funksjoner som brannsikring, ventilasjon, el-sikkerhet o.l.

- Utskifting av eksisterende ventilasjons- og elektriske anlegg kan utføres.
- Trekking av innendørs og utendørs el-kabler gjennomføres nennsomt
- Utskiftning av lyre på tak, hvor dimensjon og plassering vurderes nøye.
- Brann- og røyksetting kan gjennomføres.
- Brannmaling i rømningsveier kan gjennomføres, samt gipsplatekledning av overflater som ikke omfattes av fredningens formål.
- Nytt brannglass kan monteres i vinduer der kulturhistorisk verdi ikke berøres. Dersom eksisterende glass er originalt eller gammelt og verdifullt i seg selv eller om tyngden på nytt glass får konsekvenser for kulturhistorisk verdifulle dører eller vinduer, skal saken behandles som dispensasjon.
- Mindre teknisk utstyr for å ivareta viktige funksjoner (f.eks. brannvarsling, nødlys o.l.) kan monteres. Plassering, fargesetting og størrelse på teknisk utstyr skal vurderes nøye.
- Slagretning på innvendige dører kan snus når det kan gjøres uten tap av kulturminneverdi.
- Automatikk på dører i rømningsvei kan monteres hvis døren, eller miljøet den står i, ikke er beskrevet som en del av formålet med fredningen.
- Supplering av eksisterende sprinkelanlegg kan utføres.
- Ifm. påkrevde brannsikringstiltak skal det gjøres en vurdering om det finnes avbøtende tiltak som er mer skånsomme for kulturminnet.

Oslo, 26.04.2017

Riksantikvarens underskrift Linda Veiby Seksjonssjef vern og utvikling av bygninger og grøntanlegg	Forsvarsbyggs underskrift Christian Borhaven Seksjonssjef kulturminne
--	--

AVTALE MELLOM RIKSANTIKVAREN OG FORSVARSBYGG

BAKGRUNN

Riksantikvaren (RA) og Forsvarsbygg (FB) har i en årrekke hatt et meget godt samarbeid om bevaring og utvikling av Forsvarets verneverdige bygnings- og eiendomsmasse. Gjennom samarbeidsprosjektet Forsvarets kulturminneprosjekt (1995 – 98) ble det etablert et eget kulturminnefaglig miljø i daværende Forsvarets Bygningstjeneste, nå FB. FBs kulturminnefaglige miljø er i dag samlet i forretningsområdet Nasjonale Festningsverk (NFV).

Etter hvert som statlige landsverneplaner følges opp med formell vernestatus gjennom fredning etter kulturminneloven, øker saksmengden hos RA betydelig. Mange offentlige etater, herunder Forsvaret, er samtidig under stadig endring som også får konsekvenser for vernet bygningsmasse. Disse faktorene skaper behov for å etablere effektive og tidsbesparende saksbehandlingsrutiner. RA og FB er enige om at FB som har egen kulturminnekompetanse gis utvidet ansvar for sine byggverk og anlegg. FB skal tillegges stort ansvar ved tilrettelegging av beslutningssaker og utforming av forslag til tiltak. Etter kulturminneloven (kml) og forskrift om faglig ansvarsfordeling mv etter kulturminneloven tilligger dispensasjonsmyndigheten for byggverk i statlig eie Riksantikvaren.

Gjennom flere år er det utviklet gode rutiner mellom RA og FB med bruk av regelmessige møter. I 2010 ble det innledet en prosess for å se på ytterligere effektivisering. Grunnen var at RA ikke så seg i stand til opprettholde den ekstra saksbehandlingskapasiteten hos RA som var midlertidig finansiert av FB frem til midten av 2010. Etter dette har FB og RA praktisert at FB gjør størst mulig del av saksforberedelsene selv, med tydelige forslag til vedtak. Dessuten er det innledet direkte samarbeid mellom FB og flere avdelinger hos RA. FB har bedt om å få utvidet fullmakt til å følge opp vernehensyn selv, uten å måtte involvere RA i detaljoppfølging. Forutsetningen er at FB kan dokumentere egen kvalifisert kulturminnekompetanse og interne kvalitetssikringsrutiner. Avtalen og underliggende dokumenter definerer disse rammene.

FORMÅL

Formålet med avtalen er å stadfeste felles samarbeidsrutiner mellom FB og RA for å sikre at følgende behov blir godt ivaretatt:

- RAs behov for forsvarlig ivaretagelse av kulturminneverdier
- FBs behov for rask og forutsigbar saksbehandling

SAMARBEIDSRUTINER

Mellom RA og FB er det enighet om følgende samarbeidsrutiner:

1. RAs saksbehandling skal omhandle kulturminnehensyn, inkludert å ivareta andre samfunnshensyn som følger av RAs direktoratansvar. FB redegjør for forholdet til naturmangfold i saker der RA skal fatte vedtak og for andre saker dette er relevant.
2. Både RA og FB må stille nødvendig saksbehandlingskapasitet og beslutningskompetanse til rådighet slik at saksbehandlingen kan skje med tilfredsstillende hurtighet, jfr. forvaltningslovens krav.
3. RA og FB er enige om at FBs rutiner *Saksbehandling ved tiltak på kulturhistorisk EBA (Vedl.1)*, og *Rutine for gjennomføring av koordineringsmøter med RA (Vedl. 2)* legges til grunn for samarbeidet. Endringer av rutiner kan gjøres uten at denne avtalen må endres, såfremt endringene er behandlet og referatført i koordineringsmøte, jfr. pkt. 4.
4. RA og FB avholder regelmessige koordineringsmøter på seksjonsnivå, normalt hver måned. Hver etat skal stille med personell med beslutningsmyndighet tilpasset de aktuelle sakene, normalt seksjonsleder eller den han/hun gir fullmakt. Referatførte beslutninger er bindende for RAs og FBs

videre håndtering av saken når møtereferatet er godkjent.

5. RA og FB avholder regelmessige direktørmøter, normalt to ganger i året. Etatene stiller med direktører på samme nivå. Normalt deltar fra RA riksantikvaren, avdelingsdirektøren for kulturminneavdelingen og evt. andre avdelingsdirektører. Normalt deltar fra FB administrerende direktør og direktør for NFV, evt. andre direktører.
6. For øvrig kan begge parter innkalle til møter etter behov på alle nivåer, avhengig av beslutningsnivå.
7. RA har p.t. lagt ansvaret for krigs- og forsvarsrelaterte kulturminner til Kulturminneavdelingen. FB kan etter behov også ta direkte kontakt med andre avdelinger eller seksjoner hos RA når det er behov, for eksempel juridisk seksjon eller utviklingsavdelingen.
8. Partene praktiserer en streng prioritering av hvilke saker som krever detaljoppfølging av RA og hvilke som kan følges opp av FBs egen kulturminnekompetanse. Som hovedregel legges det til grunn at koordineringsmøtets beslutning følges opp i detalj av FB. FB vurderer gjennom saksforløpet når det er behov for ny eller supplerende vurdering fra RA. RA fatter dispensasjonsvedtak eller avgir skriftlige uttalelser der slik oppfølging er nødvendig.
9. For alle fredete anlegg må det fattes dispensasjonsvedtak av RA når tiltaket går ut over vanlig vedlikehold. FB sørger for at sakene er godt dokumentert, med forslag til vedtak som skal fattes av RA.
10. Praksisen jfr. pkt. 1 og 8 omhandler alle eiendommer og inventarer med kulturminneverdi uavhengig av juridisk vern, omtale i verneplaner eller ikke. Det presiseres at det for arkeologiske kulturminner er nødvendig med særskilt behandling iht. kml og forskrift om faglig ansvarsfordeling.
11. Denne avtalen er gyldig inntil den sies opp av noen av partene med 1 mnd. frist. Partene gjennomgår avtalen årlig, normalt på koordineringsmøtet i november, for å vurdere om den må revideres. Hvis avtalen må revideres har FB ansvar for at endringene blir innarbeidet i revidert avtale og oversendt RA for signering.
12. Denne avtalen signeres av begge parter i to eksemplarer, hvorav partene beholder hvert sitt.

For Riksantikvaren

Dato: 23. 3. 2012

Jørn Holme
riksantikvar

For Forsvarsbygg

Dato: 23. 03. 2012

Frode Sjursen
administrerende direktør

Underliggende dokumenter (vedlegg):

1: Saksbehandling ved tiltak på kulturhistoriske EBA

2: Rutine for gjennomføring av koordineringsmøter med RA